

Društvo je imelo v minulemu letu 36 udov. Od teh so se poslovili: tov. Ivan Krajinik, Drago Majer, Milka Bračičeva, Milka Arzenšekova, Milka Kokotova in Milka Omusova. Gudula Dragatinova pa še ni prijavila zopetnega pristopa v našo vrsto. V tekočem društvenem letu šteje naše društvo 35 udov.

Poročilo blaginjske se glasi: Prihodek leta 1918, 38,07 K, udnina znaša 1579,47 K, skupaj 1617,47 K. Izdatek: 1063,80 K, ostanek 515,60 K.

Za to društveno leto se izvoli prejšnji odbor. Naknadno se izvohita v odbor: tov. Ante Potočnik kot podpredsednik in tov. Robert Ivanuš kot odbornik.

Na predlog tovariša Volavška se pobere po 20 K za rezervni sklad. Nabrana svota znaša 520 K. Obenem predlaga omenjeni tovariš še, da bi tukajšnje učiteljsko kupilo in postavilo nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu Trobišu v Koprivnici; akoravno ni bil pokojnik ud učiteljskega društva, vendar zahteva to naša stanovska zavednost. Kakor hitro draginja nekoliko pojenja, tako hitro se tudi ugodi temu predlogu.

Tovariš Stauffer svetuje in predlaga, da se ustanovi oziroma osnuje Samopomoč za tuokrajno učiteljsko in uradništvo. Predlog je bil z veseljem soglasno sprejet. Glede tega se določita tovariša Stauffer in Ivanuš, ki bosta delovala za ta osnutek.

Tovariš Jerin pa predlaga, naj posreduje odbor na merodajnih mestih, da se odselej naprej vrše učiteljske konference za učiteljsko Kozj. okraja v Kozjem, in to z ozirom na prometne težkoče ter na neznatne dijete. S tem predlogom se strinja gotovo tudi cenjeno učiteljsko trga Hranice pri Sevnici ter se nam prikloni, če upošteva navedene neugodnosti. Prihodnje zborovanje bo maja v Podčetrtku.

Ukrajno učiteljsko društvo za ormoški okraj je imelo dne 4. marca t. l. v Ormožu svoj zelo dobro obiskan občni zbor; navzočih je bilo 90 odstotkov.

L. Pozdrav in letno poročilo predsednika. Društveni predsednik tovariš Josip Rajšp pozdravi vse navzoce presrečno, posebno na novo vstopivše ude in našega okrajnega šolskega nadzornika tovariša Pavla Fieberta. Daje omenja naše place in naglašja, da moramo smetati za cilj, da bomo popolnoma enakopravni z državnimi uradniki. Poučarja, da morajo biti naša zborovanja vedno polnoštevilna. Slednjič poda obširno letno poročilo, iz katerega, spopolnjeno s tajnikovim in blaginjskim poročilom se je razvidelo, da naše društvo, če že ni med prvimi, gotovo ni pri zadnjih.

II. Zapisnik zborovanja z dne 6. novembra 1919 se prebere in odobri.

III. Dopisi se vzamejo po vrsti iz opravičnega zapisnika na znanje.

IV. Letno poročilo tajnika; iz tega je razvidno, da ima društvo 49 pravnih udov in 3 častne ude, in da so vsi učitelji in vse učiteljice v okraju udje našega društva. Na novo so pristopili tovariši in tovaršice: Reboji Antonija, Gerbec Marica in Sešerko Berta pri Sv. Lenartu, Križnič Jožica pri Svetinjah, Svetlin Irma in Schönwetter Avgust v Središču, Komac Slavko in Pernat Pavla, otroška vrnarica v Ormožu, Belšak Ludovik pri Sv. Tomažu, Pinterič Kristina pri Sv. Bolfenku, Megla Milan in Ingolič Roza pri Vel. Nedelji. Društvo je štirikrat zborovalo in imelo 2 odborovi seji. Pri zborovanjih, katera so bila dobro obiskana, je bilo 7 predavaj, oziroma daljših poročil.

V. Letno poročilo blaginjskega. Tovariš Martin Salamon poroča, da so vsi udje storili svojo dolžnost in so dohodki znašali 430 K, stroški 416 K. Po pregledanju in odobrenju računov se izreče blaginjski zahvala.

VI. Razmotrivanje aktualnih stanovskih in šolskih vprašanj. Rezultat teh razmotrivanj so bili med drugimi sledeči predlogi in sklepi: 1. Čas zborovanja določi odbor, če društvo drugače ne sklene. 2. Na predlog tovariša predsednika se sklene, da plača vsak ud 20 K za rezervni sklad Zaveze. Navzoči se takoj odzovejo temu sklepu. 3. Društvena članarina se določi na 80 K. (To je bilo tedaj, sedaj se zviša seveda na 120 K). 4. Predsednik Rajšp opominja na Učiteljski konvikt, vsak ud naj vsaj 2 K daruje. Radi plačevanja teh prispevkov naj zahteva društvo poštne položnice. 5. Tov. Jakob Preindl: Razni nemškutarski elementi in ljudje, ki se žalujejo po bivši Avstriji, ščuvajo ljudstvo zoper solo in učiteljsko, ker to uči v šoli srbohrvaščino. Društvo naj opozori merodajne oblasti, da s stere v tem oziru potrebne korake, da bo naše ljudstvo vedelo, da je srbohrvaščina v šolah učni predmet. 6. Da se na naši šolski upravi vsaj deloma zbrise pečat avstrijskega birokratizma, treba bo revizije glede uradnega poslovanja. Sklene se potrebno ukreniti radi revidiranja dotičnih točk v

IX. Končnikovem zvezku, dodatek 1. 7.) Tovariš Domicijan Serajnik predlaga, da bi učiteljsko zbiral najbolj priljubljene narodne pesni za šolsko mladino. On pa jih hoče potem, razvrščene na poedine pesniške stopnje izdelati.

VII. Volitev. Za novo društveno dobo so bili izvoljeni: Josip Rajšp, predsednik, Ludovik Sijanec, podpredsednik, Adolf Rosina, tajnik, Martin Salamon, blaginjski, Jakob Preindl in Drago Pinterič odbornika.

+ Novomeško učiteljsko društvo ima svoj redni letni občni zbor v četrtek, dne 8. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu po naslednjem redu:

1. Poročilo predsednika.
 2. Poročilo tajnika in blaginjskega.
 3. Račun za leto 1919.
 4. Volitev novega odbora.
 5. Slučajnosti.
- Popoldne ogled kmetijske šole na Ormu.

Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Kamniško učiteljsko društvo vabi na sestanek, katerega priredi v četrtek, dne 8. aprila 1920 na Prevojah pri Lukovici v gostilni »pri Kotniku« ob 15. uri (3. uri popoldne.)

Podpirajte „Jugoslovansko Matico“

Kronika.

= Severni „Slovenci“. Severozapadno od Gdanskega ob obali Vzhodnega morja prebivajo ostanki nekdanjih obmorskih Slovanov. Imenujejo jih splošno Kašube. Govorijo nekako poljsko narečje. Interesantno je, da se del Kašubov, ki prebiva ob morju poleg Lebskega jezera, imenuje samega sebe „Slovence“. Po veri so Kašubi katoliki, protestantov je samo 6%, ki so izključno lebski Slovenci. V začetku februarja je zasedla poljska vojska te kraje in osvobodila tudi Kašube. Poljak, ki je sodeloval pri tem zasledanju, opisuje ta narod kot vesel, gostoljuben in dobrosrčen, čeprav spočetka nezaupljiv. Poleg tega imajo Kašubi organizacijsko sposobnost in voljo do dela, katera jim je omogočila, da navzlic ne zelo rodovitni zemlji gospodarski ne stojijo slabo.

= „Jugoslovanska Matica“. V nedeljo dne 21. marca se je ustanovilo v Ljubljani društvo z gorenjim imenom. Cilj mu je, pospeševati v gospodarskem oziru Jugoslovane v tujini, jih podpreti kjerkoli in kadarkoli moralno in gnotno, zastopati njih zahteve in pravice doma pred našo javnostjo, pred odločilnimi činitelji v in izven mej naše države. Potrebna sredstva tvorijo prispevki in darovi, članarje, dohodki iz društvenih prireditev, podjetij in izkupičkov za knjige in brošure, zbirke ter društveno imetje. Član društva more postati vsak Jugoslovane, brez razlike spola in starosti, ako ga sprejme katerakoli podružnica na podlagi sklepa občnega zbora. Člani so: 1. Častni, t. j. tisti, katere imenuje društveni osrednji zbor radi izrednih zaslug za društvo; 2. dobrotniki, t. j. tisti, ki plačajo naenkrat 1000 dinarjev, in 3. redni člani, ki plačajo članarino 1 dinar na mesec. Kdor podpira društvo s prispevki, ne da bi pristopil kot član, postane podpornik. Društvo ima svoj sedež v Beogradu, pokrajinske podružnice pa se nahajajo v Beogradu, Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu, na Cetinju in Skoplju. Pokrajinski podružnici so podrejene krajeve podružnice, ki se osnujejo čim prej prijavijo v posameznih krajih svoj pristop najmanj 20 rednih članov. Društvo stoji na čisto nadstrankarski podlagi.

= Sprejemanje kronskih bankovcev v državnih blaginjah. Presburo objavlja uradno: Da bi imele vse državne blaginje čas, da izvrše zameno kronskih novčanic v kronskodinarske v roku, predpisanim z naredbo 1. štev. 6354 od 26. februarja t. l. odrejam, da državne blaginje prenehajo sprejemati one vrste kronskih novčanic, ki še niso potegnjene iz prometa, 5 dni pred rokom za odtegnitev odgovarjajočih vrst kronskih novčanic. Z ozirom na to se novčаницe po 100 K prenehajo sprejemati pri državnih blaginjah z dne 10. aprilom t. l. O tem se naj obveste generalna direkcija državnega računovodstva in vsa ministrstva.

= Strankarska strahovlada na Ogrskem. V Budimpešti je odpuštila sedanja vlada iz same strankarske maščevalnosti več kot 600 učiteljev. Veliko učiteljev so razen tega vrgli v ječe pod pretvezo, da so socialistični hujšaki. Nekateri so že obsojeni, tako je n. pr. dobila ravnateljica ženske višje šole zaradi »ščuvanja« osem let zapora, neki ljudski učitelj pa sedem let ječe. Kakor poroča dunajska »Arbeiter-Zeitung«, so bili odpuščeni učitelji najboljši strokovnjaki in imajo le napako, da niso pristaši stranke, ki je slučajno da-

nes na vladnem krnilu. Zgodovina dokazuje, da se tudi najgrša strankarska strahovlada prav v kratkem času maščuje nad strahovladalci samimi.

= Za osamosvojitve cerkve. Glasilo hrvaških reformističnih duhovnikov »Preporod« je priobčilo odprto pismo na zagrebškega nadškofa Bauerja, v katerem se naglašja nujna potreba osamosvojitve cerkve v Jugoslaviji in takojšnje dovolitve uporabe domačega jezika pri vseh cerkvenih obredih.

Iz Jugoslavije.

— Kako pospešuje »Slomškova Zveza« sporazum med učiteljskim? Zadnji »Slovenski učitelj« piše: Rezervni sklad »Zaveze« in člani »Slomškove Zveze«. Politične stranke zbira rezervne sklade, da jih uporabljajo v volilni borbi proti nasprotnikom. Nobenemu nasprotniku, in če je še tako omejen, ni še nikdar prišlo na misel, da bi bil kdaj prispeval v sklad — recimo SLS. Ker »Zaveza« liberalnega učiteljskega se ni UJU, bi tudi nobenemu našemu članu ne smelo kaj takega priti v glavo. Zalibog, da se je to zgodilo tam doli na Dolenjskem nekje. Malo več politične modrosti bi ne škodovalo nekaterim našim članom, že zato ne, da jih nasprotniki ne bodo smatrali za — Pepčke. Ali hočete boj na nož? Vred tolerancije katoliške učiteljske organizacije je postal prejšnji urednik »Tovariša« višji šolski nadzornik. To je vzbudilo med voditelji našega naroda nejevoljo, ker zastopa moznore, ki so nasprotni krščanskim nazorom. Molčali smo, toda če ne bo miru, vrnemo z enakim orožjem, da bo naše ljudstvo zapiralo šolska vrata, kjer se bo pojavil, in obdržalo otroke doma. Svarimo o pravem času, da ne ubijete s takim bojem še tiste mrvice spoštovanja do šolstva, ki ga dosedaj niste ubili. Menda vam je znano, kako težko stališče ima šola med ljudskimi množicami. To smo povedali ob enajsti uri. — Isti list piše dalje:

Novomeška podružnica je sklenila sledečo izjavo: »Učiteljsko novomeške podružnice Slomškove zveze, zbrano 3. februarja 1920, soglasno izjavlja, da pristopi k okrajnemu učiteljskemu društvu za novomeški okraj, ki bo del Unije jugoslovanskega učiteljskega, z dostavkom, da ne plača niti vinarja za Zavezo, pač pa bode plačevala članarino UJU, kadar se ista določi. Obenem pa izjavlja, da je pripravljeno prispevati za rezervni sklad. — Taki sklepi naj se pošiljajo najprej centralnemu odboru v razpravo, da o njih razpravlja in potem daje podružnicam potrebne direktive, ki se mu zde potrebne. Sicer pa svetujemo vsem voditeljem podružnic, da se držijo pravil. Če pa se posamezniki ne čutijo več srečne v naši organizaciji, naj si za izstop izbere malo bolj primerno pot in ne tako smešno.«

Višji šolski nadzornik Franc Gabršek proti učiteljicam. Dne 8. t. m. se je vršila seja širšega odbora oblastne zaščite dece in mladine v Sloveniji. Med drugim raznimi zadevami je bila na dnevnem redu ureditev in premestitev poboževalnice iz Ljubljane v Kočevje in razširjenje tega zavoda tudi za dekleta. Kanonik Nadrah je predlagal, da naj na moškem oddelku poučujejo svetni učitelji, na ženskem oddelku pa se naj izročijo vzgoja in pouk — nenumi. Temu, svetne učiteljice žalečemu predlogu, so odločno ugovarjali zastopniki učiteljskih organizacij srednjih in ljudskih šol in zastopnice ženskih dobrodelnih zavodov. S posebno vneto in prepričevalno besedo se je zavzemala za svetne učiteljice zastopnica nekega socialno demokratskega dobrodelnega zavoda: A vse zaman! Njeni argumenti zoper enostransko nunsko vzgojo nesrečnih deklet so našli pri večini le gluha ušesa. Večina, med katero je devet duhovnikov, je sprejela Nadrahov predlog in — čujte in strmite, za nune zoper svetne učiteljice, katerih svetovalec, prijatelj in dobrohotni oče bi moral biti, je glasoval tudi višji šolski nadzornik Franc Gabršek. Ne maramo imenovati tega njegovega nastopa s praviim imenom! Vprašamo le: Ali ga ni sram pred priprosto ženo? Da je glasoval za nune in nunske vzgoje tudi Adolf, se ne čudimo.

— Sadar-Gabršek contra učiteljicam. Prejeli smo pod tem naslovom od druge strani: Državna oblastna zaščita dece in mladine za Slovenijo v Ljubljani je znana do danes javnosti samo po »Uradnem listu«. Njeno delovanje, zlasti javne seje širšega odbora so ostale do danes vsej javnosti prikrte. Zeleti bi bilo, da izda oblastna zaščita dece in mladine poročilo o 3 sejah, ki so se dosedaj vršile. Na vsak način bode moral urad podati javnosti sklepe sej, ki so se napravili in jih opravljeno sme neinformirana javnost pričakovati. Za danes ne upustimo sledečega dejstva: V Kočevju namerava oblastna zaščita ustanoviti državno vzgajališče za

moralno pokvarjena dekleta. Sprejet je bil predlog, da se poveri uprava in vodstvo vzgajališča redovnicam z utemeljevanjem, da imajo samo te smisel za vzgojo mladine, da znajo samo redovnice pridobiti srca pokvarjenih mladenk in da so samo one za ta poklic edino naobrazene itd. Na kratko povedano: Po nazorih večine širšega odbora gorionenjene zaščite niso naše slovenske učiteljice za tak posel usposobljene, treba je izročiti tako mladino in od države vzdrževano javno vzgajališče privatnim redovnicam!

Ne oziiraje se nato, da morajo od države vzdrževane naprave biti vendar last javnosti in ne v rokah neodgovornih zasebnih redovnic, smatramo tak sklep kot atentat na državljanske pravice učiteljice, ki so obiskovale učiteljske vendar zato, da se strokovno usposobijo ter služijo potem kruhi v pridobljenem poklicu. Vred omenjenega sklepa so prikrasane na pravicah vse slovenske učiteljice, tedaj tudi tiste, katere zastopa imenom Slomškove zveze — Adolf Sadar. Višji šolski nadzornik Fr. Gabršek se je tudi spozabil ter dal nezaupnico učiteljicam, po katerih nujnosti, vstevši vse učiteljsko je vendar postal to, kar je. V vseh modernih državah ima žena iste pravice kot vsak drug državljani, samo v demokratični Jugoslaviji ne bi smela postati strokovno naobrazena ženska učiteljica in vzgojiteljica v javnem, od države vzdrževanem vzgajališču! Besedo iniaio sedaj v svojih pravicah zapostavljene učiteljice.

— Ne omejujmo si lastne svobode! Na zadnji seji višjega šolskega sveta je bil stavljen predlog, naj se učiteljsvu prepove nositi v šoli znake. Ta predlog je bil stavljen od strani ljudskošolskega učiteljskega samega. Hočemo presojati to vprašanje popolnoma objektivno, neoziraje se na to, od katere strani učiteljsva je bil stavljen predlog. V vsakem slučaju moramo mi stati na stališču, da se nam ne omejuje nikdar osebnostna svoboda, najmanj pa, da si jo še sami omejujemo. Ne smemo biti malenkostni pri svojem nazaranju in presojanju takih vprašanj ter se imamo čutiti v prvi vrsti učitelje in potem šele strankarje. Najmanj pa, da učiteljski zastopniki sami nastopajo zoper osebno svobodo učiteljsva!

— Za upokojenje. Notico pod tem naslovom, ki smo jo priobčili v zadnji številki našega lista smo posneli iz naših dnevnikov. Popraševali smo na merodajnem mestu, če odgovarja zadeva resnici. Zvedeli smo, da določbe o pokojninskih dodatkih (po 200 dinarjev na mesec za vsakega upokojenca in po 45 dinarjev za vsakega rodbinskega člana) ne veljajo za upokojenje in učiteljske vdove v Sloveniji. Tem se v prvih dneh meseca aprila izplačajo dodatki k draginski dokladi m rodbinskim dokladam, ki jim grejo izza 1. decembra 1919 po naredbi ministrskega sveta z dne 10. februarja 1920. — (Glej št. 31. »Uradnega lista« z dne 6. marca ozi. štev. 11. »Učit. Tov.« z dne 18. marca!)

— Zvonček v zameno za Tovariša ali Popotnik. — Dotičniki (zakonski pari, upokojenici, otroške vrtinarice in učiteljice ženskih ročnih del, ki so včlanjeni v okrajnih društvih) in reflektirajo na zgoraj označeno zameno, objavljeno že v 11. številki »Tovariša«, naj čimprej, najkasneje do 10. aprila naznanijo to strokovnemu tajništvu Zaveze v Ljubljani, ker se pozneje želje ne bodo mogle upoštevati zaradi določitve naklade Zvončka.

— Politični shodi so srednješolski mladini prepovedani. Višji šolski svet za Slovenijo je 18. t. m. s posebno okrožnico strogo prepovedal srednješolski mladini vsako udeležbo in sodelovanje pri političnih shodih, zlasti pa še udeležbo shodov o priliki volilne borbe.

— Maturantje in maturantke mariborskega učiteljskega sveta izza leta 1895! Letos obhajamo 25 letnico mature. Umestno bi bilo, da se snidemo tekom poletja na sedanjim časom primernem sestanku. Gotovo ste vsi za to, da se sestanemo v Mariboru; zato sem se odločil, da vzamem jaz, kot v Mariboru službujoč, stvar v roke. Vabim vas torej, da mi naznanite svoje želje, nasvete in predloge, kedar in na kak način naj bi se vršila ta petindvajsetletnica. S tovariškim pozdravom! Mirko Kožuh, nadučit. v Mariboru, Slomškov trg.

— Za zblizanje. Med profesorji trgovske akademije v Sarajevu se je pričela akcija, da naj se izmenja po možnosti nekateri domače in češke trgovske akademike, da se uvede kot obligatno v učni red učenje enega slovenskega jezika v govoru in pisavi in da se s tako izmenjavo slušateljev ponči leto o prilikah v drugih državah. V tem oziru so profesorji že predložili zemaljski vladi tozadevne predloge.

— Iz Prekmurja. Dne 17. marca je bilo tretje zborovanje narodnega sosveta civilnega komisarijata za Prekmurje v Mur-

ski Soboti. Na dnevnem redu je bilo tudi poročilo o šolstvu, ki ga je podal nadzornik Jurko. Vseh šol je 93, izmed teh je 41 katoliških in 14 evangelijskih verskih šol, pri katerih imajo vodstvo verski šolski stolci (sveti). Vlada ne spreminja ničesar pri značaju prekmurjskih šol. Sprejeta je vse domačine učitelje, ki so hoteli vstopiti v službo. Veliko mažaronov učiteljev in uradnikov ni maralo za službo, zato so zapustili Prekmurje na poziv vlade. Razen osem šol imajo že vse prekmurske šole vsaj po enega ali dva učitelja. Manjka pa še 53 učnih moči, ker se nekateri učitelji obotavljajo iti v Prekmurje. Šolske počitnice bodo od 1. junija do 1. septembra.

— **Prvi upokojeanci po novem zakonu.** »Narodna Prosveta« sporoča, da sta bila pred kratkim upokojena srbska tovariša Tihomir Marinković iz Aleksinca in Steva Mladenović iz Buprije, ki sta prva učiteljska upokojeanci po novem šolskem zakonu.

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Gabrijela Drašček 4 K, Ida pl. Foedransperg 4 K, obe iz Zaloga pri Ljubljani. (Te dve članice je tiskarski škrat v zadnji številki izpustil in tudi skupno vsoto v zadnjem izkazu je zmešal ta vragji škrat; namesto 471 K je izkazal 417 K. V tej vsoti sta všteta tudi prispevka Draščekove in Foedranspergove.)

— **Gostišč Florijan iz Poljan n. Škof. Loko** 10 K, Mihelič Josip iz Preddvora 10 K, Mihelič Ivan iz Selc 10 K. — **Alojzij Lilijs** 50 para (2 K), **Bog Lilijs** 50 para (2 K), **Mar. Lilijs** 1 dinar (4 K) vsi iz Poljske pri Litiji z reklamom:

Sloven Slovenov sine snubi!
Slovažnost svetla sveti sudi!
Sloga spasava sveta sinove! —
Dajte dar! Dajeni darove! —

Andrej Skulj 2 K, **Fran Skulj** 2 K in **Jožef Tratar** 4 K; vsi trije iz Ljubljane. — **Vera Kutinova** iz Preserja 5 K. — **Milka Pristovova** iz Rakitne 20 K. — **Hvala! Jakob Dimnik**, blagajnik.

— **Učiteljska delniška družba v Beogradu.** Minister za trgovino in obrtništvo je potrdil pravila ustanavljaljoče se beograjske učiteljske delniške družbe, ki ima namen ustvariti srbskemu učiteljstvu tiskarno in knjigarno. Pravila bodo v kratkem natisnjena v »Narodni Prosveti«, nakar prične vpisovanje združnikov. Srbskim tovarišem želimo na novem polju obilo uspeha!

— **Nov šolski praznik na Hrvaškem.** Hrvatski ban je izdal naredbo, glasom katere se mora vsako leto na vseh šolah Hrvatske dne 30. aprila praznovati spomin Zrinjskega in Frankopana.

— **Učiteljske plače na Hrvaškem.** Ker so se nekatere občine na Hrvaškem branile izplačevati učiteljem njihove plače, češ, da so sedaj državni uradniki, je ban izdal naredbo, s katero ukazuje vsem občinam, da redno izplačujejo učiteljem vse dosežene njihove prejemke vse dotlej, dokler občinske blagajne ne dobe obvestila, da ustavijo izplačevanje prejemkov posameznim učiteljskim osebam. — Iz te notice se da sklepati, da ni učiteljstvo na Hrvaškem še danes prejelo svojih plač po novem šols. zakonu! To nam potrjuje tudi beograjska »Narodna prosveta«, ki v svoji številki z dne 25. marca piše, da učiteljstvo v Sremsu še sedaj ni prevedeno na nove plače po zakonu od 23. julija 1919. Iz dna srca pomilujemo svoje hrvaške kolege, katerim je v sedanjih težkih razmerah naklonila usoda take krušne očete!

— **Društvo »Jubilejska samopomoč«** je treba poslati za 61. in 62. smrtni slučaj; umrla sta člana Mavrin Fran in Krek Vinko. V kratkem se pošljejo položnice z napisanimi zneski za gornja slučaja in eventualne zaostanke.

— **Društvo »Samopomoč«** (Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks) je odposlalo na vse v Jugoslaviji bivajoče člane letni račun in položnice ljubljanske poštne hranilnice. Vodstvo »Samopomoči« je te dni prejelo vrnjen letni račun s položnicami od tov. Josipa Serneca, Martina Vodenika in Vincencija Okorna. Društveno vodstvo naproša tem potom imenovane tovariše, da javljajo svoje sedanje naslove predsedniku v Gaisorn, Ravno tako se naproša tudi druge člane, ki bi ne prejele pomočnega tozadevnih položnic, da se javijo društvu vodstvu.

— **Društvo »Samopomoč«** (Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks) je odposlalo na vse v Jugoslaviji bivajoče člane letni račun in položnice ljubljanske poštne hranilnice. Vodstvo »Samopomoči« je te dni prejelo vrnjen letni račun s položnicami od tov. Josipa Serneca, Martina Vodenika in Vincencija Okorna. Društveno vodstvo naproša tem potom imenovane tovariše, da javljajo svoje sedanje naslove predsedniku v Gaisorn, Ravno tako se naproša tudi druge člane, ki bi ne prejele pomočnega tozadevnih položnic, da se javijo društvu vodstvu.

— **I. komorni večer godalnega kvarteta Zika** se vrši v torek po praznikih v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani. Vse glasbojubive tovariše in tovaršice vabimo k zanimivemu večeru! Vstopnice prodaja Dolencova trafika v Prešernovi ulici.

Neodrešena domovina.

— **r Sposobnostni izpit za poučevanje na ljudskih šolah.** Generalni civilni komisariat za zasedeno ozemlje v Trstu je odredil izreden rok za polaganje sposobnostnih izpitov za poučevanje v ljudskih šolah. Izpiti se bodo vršili v mesecu maju t. l. Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom se bodo polagali omenjeni izpiti na učiteljsko v Tolmini, a za ljudske šole s hrvaškim učnim jezikom na učiteljsko v Kastvu. Izpitnim komisijam na koprskem učiteljsko bodo dodeljeni posebni izpraševalci a) za polaganje izpitov za pouk hrvaščine, slovenščine in nemščine po italijanskih ljudskih šolah, b) za pouk italijanščine v slovenskih, hrvaških in nemških šolah, c) za polaganje sposobnostnih izpitov za ljudske šole po onih učiteljih, ki so že usposobljeni za pouk v italijanskih ljudskih šolah. Pravico do polaganja teh izpitov imajo vsi učitelji in vse učiteljice, ki posedujejo zrelostna izpraševalca učiteljske ali odpustnice iz kake normalke in ki imajo dve leti službe v ljudskih šolah novih ali pa v elementarnih starih pokrajin. Kjer je vojna onemogočila dejanski pouk, se bo ta čas vstrel v imenovanje dvoletje. Glede formalnosti kakor tudi glede izpitnega gradiva naj se kandidati obrnejo na posamezna okrajna šolska nadzorstva. Prošnje za pristupitev k izpitu naj se vlagajo na naslov generalnega civilnega komisariata potom okrajnih civilnih komisariatov. V prošnjah naj prizadejajo navedejo, pred katero komisijo in za kateri učni jezik želijo položiti izpit. Naj tudi omenijo, ali želijo položiti izpit tudi za pouk verouka, ki ni obvezen predmet. Prošnja mora biti pisana na kolkovanem papirju in mora imeti naslednje priloge: 1. Kratak opis doživljenjskega študija, 2. zrelostno spričevalo kakega učiteljskega, 3. potrdilo o dvoletni praksi na kakih javnih ljudskih šolah ali šolah s pravico javnosti. Dalje opozarja gen. civil. komisariat prizadejajo učitelje, da jih preizkušnje, ki so jih opravili v smislu okrožnice generalnega tajništva pri vrhovnem poveljstvu od 15. januarja 1919, št. 7830 ne opraščajo od sposobnostnih izpitov. Radi tega bi izgubili vse poviške, ki so jih dobili na podlagi omenjene preizkušnje, ako se ne bi javili k sposobnostnemu izpitu.

— **Nobenega odgovora.** Nek tržaški Slovenec je priobčil v listu »Unità« članek, v katerem se poteguje za kulturno zblizanje med slovenskim in italijanskim narodom. V ta namen predlaga dopisnik od slovenske strani sledeče: 1. Takoj naj se odprejo vse naše ljudske, srednje in obrtne šole, ki so bile zatrite v zasedenem ozemlju, kjer je za to zadostno število otrok. 2. Na vsaki laški univerzi naj se ustanove stolice za slovanske jezike in slovansko literaturo. 3. Uvedejo naj se priprave za ustanovitev italijansko-jugoslovanske revije, po vzgledu podobnih revij v Parizu, Londonu, Chicagu, New-Yorku in drugod, ki naj oba naroda medsebojno seznanijo s kulturnimi, političnimi in trgovskimi vprašanji. 4. Dovolj naj se nemotena obnovitev in nemoten razvoj vseh naših kulturnih društev. 5. Izda naj se dovoljenje, da se smejo na zasedeno ozemlje uvajati jugoslovanske knjige in revije. 6. V vseh italijanskih srednjih šolah novega ozemlja naj se uvede študij politične in kulturne zgodovine jugoslovanske. 7. Vsem jugoslovanskim študentom, ki bodo študirali v Italiji, naj se dovoli potrebne podpore. — Zgodil se je čudež! Italijanski listi, ki so ponavadi na tako pisavo zagnali velik krik in vik po svojih predalih, ne vedo na gorejše predloge nobenega odgovora! Tudi goriška »Voce dell' Isonzo« z dne 20. marca, ki omenja v daljšem uvodniku članek iz lista »Unità«, na koncu previdnostno molči. »Goriška Straža« pravi k vsemu temu: »Mi razumemo to molčanje, ker vemo dobro, da tudi molčanje velja za nekaj odgovor!«

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročilno knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6.

Abditus: Naša gospodarska in socialna vprašanja. Pod tem naslovom je izšla v mariborski »Ljudski tiskarni« mala knjižica, ki obdeluje na 30 straneh sledeča poglavja: 1. Naš novi položaj. 2. Jedro gospodarske krize po vojni. 3. Razlastitev in valuta. 4. Konec kapitalistične družbe? 5. Dve sliki. 6. Neznosno stanje. 7. Za socijalizacijo. 8. Ostanemo doma ali se izselimo? 9. Mezde in plače. 10. Naša delavska rezerva. Drobni knjižici želimo obilo čitateljev v učiteljskih vrstah.

Naša Alzacija Lorena. O priliki ustanovitve »Jugoslovanske Matice« v Ljubljani je izšla propagandna brošura pod

gornjim naslovom, ki podaja nacionalni in gospodarski položaj našega naroda na Goriškem, v Istri, Trstu in v slovenskem delu zadnje Koroške. Sežite po njej!

Popotnik 1920. Štev. 1—3. Vsebina: Dr. Fr. Derganc: Začarani svet. — K poglavju narodne zavednosti. — H. Šumer: Kako ustanavljamo obrtno-nadaljevalne šole. — Š.: Ulomki z roditeljskega večera. — Ant. Turk: Učenčevi zapiski o zgodovini Slovencev, Srbov in Hrvatov. — Kolnik: Kako rišemo. — Razgled: A. Slovtvo. »Šolski list«. (Pav. Fleré.) — Fr. Erjavec: Za staro pravdo. (Pavel Fleré.) — Uč. I. Radovanović: Učiteljsko pisanje. (F.) B. Časopisni vpogled. Nekaj hrvaških glasov o šolski reformi. (P.) C. To in ono. † Viktor Bežek. — Nov tip kmetijskih šol. (H. Š.) Višje osnovne ali deške in dekliške šole. (S.) — Zavod za oskrbo šol. (Jos. Bernot.) — Šolski program češke socialistične stranke. — Drobline. (J. B.) — Geografsko društvo. Dr. Fr. Derganc: Filozofski slovar.

Zveza narodov. Sestavil Anton M. Petrinčič. V lastni založbi. 40 strani. 1919. — »S posebnim namenom pošiljam to skromno knjižnico Vašemu cenjenemu listu, dobro vedoč, da bo šola igrala najpomembnejšo vlogo v izpolnjevanju velike ideje, da se bodoča pokolenja vzgoje v duhu sprave in trajnega miru. Dovolite, da tukaj na vaJam nekaj besed iz govora, ki ga je imel Anatol France na učiteljskem kongresu v Tours v avgustu 1919., kjer pravi med drugim: Moja iskrena želja je, da bi delavski internacionalci v najkrajšem času sledila internacionala učiteljev, in da bi ta v skupnem delu izdelala vzgojni načrt, ki bi nam pokazal smernice, po katerih bi vzbudili v bodočih pokolenjih vse one sile, ki bi dale človeštvu mir. In ki bi vodile vse narode v zvezo narodov.«

Tako piše g. pisatelj v pismu, ki ga je naslovil na naše uredništvo. Brošura ima v prvi vrsti namen vzbuditi zanimanje naše širše javnosti za »Zvezo narodov«.

Za lepim in jedrovitim uvodom podaja pisatelj zanimiv zgodovinski pregled mirovnega gibanja, nakar sledi poglavje o »Zvezi narodov«, za njim pa v francoskem jeziku besedilo načrta »Zveze narodov«, ki ga je izdelala komisija mirovne konference. Brošura obsega nadalje najvažnejše programne točke, katerih izvedbo so si stavila za svoj cilj razna mirovna društva širom sveta in konečno je brošuri dodan še imenik vseh teh društev.

Tako obsega brošura v kratkih besedah vse, kar je treba danes vsakemu izobraženemu vedeti o mirovnem gibanju sploh. Zeleti bi bilo, da se razširi v čim v čem številu med slovenskim učiteljstvom, vsled česar jo toplo priporočamo.

Sicer pa nastane vprašanje, če in koliko bo moglo slovensko učiteljstvo delovati za udeležitev v brošuri navedenih ciljev. Krivični mir, ki nam grozi, bo potisnil meč v roko našemu narodu. To bo vzrok, da se bode moralo učiteljstvo v prvi vrsti tesno okleniti svoje nanovo ustanovljene »Jugoslovanske Matice«. Da se pa cilji te ne krijejo z onimi »Zveze narodov«, je jasno.

»Ljubljanski Zvon« ima v svoji letošnji 2. številki sledečo vsebino: Vojeslav Mole: Pismo v domovino. — Rad. Peterlin-Petruska: Orel. — Ivo Šorli: Gospa Silvija. (Dalje prihodnjič.) — Franjo Roš: Naše jutro. — Ivan Zorec: Peruzzi. — Janko Glaser: Iz cikla »Ti«. — Milan Fabjančič: Zlatniki. (Konec prihodnjič.) — Fran. Tratnik: Aforizmi v umetnosti. — Janko Samec: Slinga. — Marija Kmetova: Brez tal. (Dalje prihodnjič.) — Miran Jarc: Drevo ob vodi. — Fran. Govekar: Žabota. (Konec.) — Stano Kosovel: Sibijski motiv. — Književna poročila. — Kronika. — Nove knjige. — **Pesmi samote** Antona Lafjovica, solospjevi s spremljevanjem klavirja izidejo v kratkem v založbi pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

Belokranjske pisanice. V prostorih Umetniške propagande v Ljubljani (Sodna ulica 5) je priredil naš marljiv tovariš Božo Račič razstavo belokranjskih pisanic, ki slove že od nekdaj kot zanimiv narodopisni predmet ter se odlikujejo zlasti po lepi narodni ornamentiki. Izdelovanje pisanic je zelo interesantno. Snažna, sveža jaica z rumenkasto lupino so edino priprava za »pisanje«. Priprava za pisanje se imenuje v belokranjskem dialektu »pisač« (srbsko »šaralica«). To je majhen pločevinast liček s tanko odprtino na spodnjem ožjem koncu. Liček se vtakne skozi prevrtalni člen trtne vejice v vodoravni legi. V široki konec lička se vtakne kosček čistega voska in nato se segreje liček nad svečo ali svetilko. Pisač se pri me na to s štirimi prsti desne roke, palec se pa vnere v jaico, ki se drži z levo roko. Nato se potegne črta po jaicu. Ker se pa vosek hitro ohladi in strdi, je treba vsak hip »pomociti« pisač v plamen, da vosek leno teče. Pisač se vleče po jaicu v smeri proti telesu pisačega. Ko je prevlečeno

jaice s črtami, ki naj ostanejo bele, se položi n. pr. v rdečo barvo. Nato se prevleče po rdečem polju tisto, kar naj ostane rdeče. Slednjič se pa položi jaice v črno barvo, v kateri se skuha. Iz vrele vode vzeto se zbršne s krpo in se še vroče potaže z lojem ali kako drugo maščobo, da se potem sveti. Na ta način pisana pisanica ima tri barve. Če pa hočemo dobiti pisanico v dveh barvah, popišemo jaice najprej belo in ga skuhamo v poljubni barvi. Pisanje pa ni tako enostavno. Zahteva precej vaje v risanju samem in v razgrevanju pisača, da teče vosek enakomerno po jaicu. Posameznosti so vidne na razstavi. Pri kuhanju se rado kaj pokvari, če ni dobra barva, ali če ne sprejme lupina barve Semintia počti tudi katero. Transport pisanice je silno težaven, ker imajo kuhana jaica manj odporne sile kakor pa surova. Ta panoga narodne umetnosti tudi poje. V vsej Beli Krajini izdelujejo danes pisanice le še v metliški okolici in pa v Adlešičih ob Kolpi. Da se povzdigne zopet to lepo delo med narodom, se je odločil tovariš Račič v v Adlešičih prirediti malo razstavo in razprodati izbranih belokranjskih pisanic. Popolna razprodaja naj bo v zadovoljenje prireditelju razstave in pa marljivim belim rojakinjam!

Društvo slovenskih leposlovcev s sedežem v Ljubljani se je ustanovilo, čigar področje se razteza na vso Slovenijo. Namen društva je, da varuje in pospešuje gospodarske, socialne in kulturne interese svojih članov in s tem pomaga izboljševati njih življenjske razmere; da goji med njimi stanovsko vzajemnost ter jim obenem v potrebi nudi gmotno in moralno pomoč. Društvo je samo stanovsko in združuje vse slovenske leposlovce brez razlike političnih naziranj. — Pravila utegniti biti oblatveno odobrena že v najkrajšem času in tako bo mogoče takol po Veliki noči sklicati prvi občni zbor. Priprave sprejema Milan Pugelj, tajnik Matice Slovenske v Ljubljani.

Razstava planinskih in pokrajinskih slik se odpre za velikonočne praznike v Jakopičevem paviljonu. To pot razstavljajo fotografske slike znani amaterji planinci: Joža Kunaver in Ivan Tavčar, slikar Val. Hodnik iz Bohinja pa tudi olinete in akvarne slike. Razstavo priredi Slovensko planinsko društvo.

Sokolšč, list za sokolski naraščaj. Uredil dr. Ivan Lah. »Sokolšč« je s št. 7.—10. zaključil svoje 1. leto. Vsebinsko vsebino je sledeča: 1. Obletnica. 28. oktober 1918. — 2. Narodni dan 28. okt. — 3. I. skupina obrtnega naraščaja. — 4. Dan 28. oktobra 1918. v Pragi. — 5. Pet bratov Sokolčev. — 6. Baron Žiga Zois. — 7. Barona Žiga Zoisu ob stoletnici njegove smrti. — 8. Dr. Ljudevit Pivko: Zdravnik Stane. — 9. II. skupina obrtnega naraščaja. — 10. Slavnostni tek. — 11. Sokolski zlet v Pragi 1920. — 12. Rojstvo naše narodne himne. — 13. II. skupina obrtnega naraščaja. — 14. Poglavje o alkoholu. — 15. Glasnik. — »Sokolšč« izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 10 K, pol leta 5 K, četrta leta 2 K 50 vin. Naročnino sprejema »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. »Sokolšč« se po svoji izborni vsebini sam najlepše priporoča, zato skrbite za njegovo razširjenost!

Pristopite k »Jugoslovanski Matici!«

Razpis nadučiteljskih in učiteljskih služb v Sloveniji.

1. Nadučiteljska mesta.

Okraj Cerknica: Cerknica, 6 r., 1 vzp., prosto stan., pouk na obrtni nad. šoli. — **Okraj Črnomelj:** Adlešiči, 2 r., prosto stan. — Suhor, 3 r. — **Okraj Kamnik:** Čemšenik, 2 r., 1 vzp., prosto stan. — St. Gotard, 2 r., pr. st. — gornji Tuhinj, 2, pr. st. — **Okraj Kočevje:** Ribnica (dekl. l. šola), 6 r., 3 vzp., samo za ženske. — **Okraj Krško:** Bučka, 2 r., pr. st. — Škocijan pri Mokronogu, 3 r., p. st. — Veliki Trn, 3 r., pr. st. — Trebelno, 2 r., pr. st. — **Okraj Ljubljanska okolica:** Drenov grič, 2 r., stanarina. — Polhov Gradec, 2 r., 1 vzp., pr. st. — **Okraj Ljubljana (mesto):** Spodnja Šiška (deška l. šola), 5 r., 5 vzp., pr. st. — **Okraj Celje (okolica):** Dobrna, 4 r., pr. st. — **Okraj Gornji grad:** Nova Štifta, 2 r., pr. st. — **Okraj Gornja Radgona:** Št. Peter tik Radgone, 6 r., 1 vzp., pr. st. — **Okraj Konjice:** Konjice (deška l. šola), 6 r., pr. st. — Konjice (dekliška l. šola), 6 r., pr. st., za ženske. — Loče, 6 razredn., prosto stanov. — Vitanje, 4 razredn., pr. stanov. — **Okraj Ljutomer:** Cven, 3 r., 1 vzp., pr. st. — Mala Nedelja, 5 r., pr. st. — **Okraj Maribor (okolica):** Lajtersberg-Krčevina, 6 r., 2 vzp., stanarina. — Sv. Marijeta na Dravskem polju, 2 r., pr. st. — Pobrežje (dekli-